

ב"בכורי העתים" (1) נדפסה תפלת מנשה בתרגום אנונימי. אחריהם בא יצחק זיקיל פרינקל איש המוניא (=המבורג) והוציא בשם כולל "כתובים אחרונים" קובץ הספרים החיצונים שהנצרים קורין להם בשם אפוקריפין. בשער הספר כתוב: "כתובים אחרונים הנודעים בשם אפוקריפא אשר לא נדעו לישראל מימי הכתבם (1) עד היום הזה ועתה העתיקם מלשון יון לשפת עברית ויוציאם לאור יצחק זקיל פרינקל איש המוניא, שנת תק"ץ לפ"ק".

אחר השער יש הקדשה לג' אנשים: לגיוניוס החכם מן הנכרים, לישראל קלייא חתן המחבר, ועם השנים השלישי נכבד אשר חכמתו עמדה לי במלאכה הזאת סופר נאמן הוא בקהל עם וחננו אלהים רוח דעת עצה ובינה חכמתו תאיר כשמו רב מאיר המכנה בְּרַעְסֶעֱלוי נ"ר". אין פרינקל אומר מה היתה עזרתו של מאיר בריסלו בעבודתו. ובאמת נראה שהשנים האחרים, גיוניוס וקלייא, אף הם חכמתם עמדה לו, שהרי אין שום הקדמה עברית בתחלת הספר, אלא הקדמה רומית ארוכה (שבעה עמודים) דוקא, ובאותה הקדמה נאמר שהאפוקריפין לא נכתבו כלל בעברית, ממש כמו זינדאוויסטה והקוראן, ומבחינה זו בלבד הוא משיג על נפחלי הירץ ויזל, שהוא היה סבור בתומו שהס' חכמת שלמה נכתב באמת על ידי שלמה המלך. שוב יש בהקדמה מקום שמדובר בו על התועלת שיביא הספר לתלמידים מן הנכרים הלומדים עברית שיוכלו להתרגל בו בקריאה עברית. מתוך כל זה נראה שההקדמה נכתבה לא ע"י יהודי, אלא ע"י נכרי דוקא, ויש לשער שבעל ההקדמה הוא גיוניוס. ועל סמך הסברה שהאפוקריפין לא נכתבו מעולם עברית נטל המתרגם רשות לעצמו למסר תרגומו בדרך פראפרסה ובסגנונם של בעלי המליצה מן המשכילים. והתרגום לא נעשה מן היוונית, כנראה מהרבה מקומות. ומה שכתוב בשער שתרגם מיוונית (ועל ס' טוביה נאמר בהקדמה שנתרגם לא מיוונית, אלא מרומית, מחמת שביוונית יש בו בספר זה חזרות מיותרות) אולי אין זה אלא לתפארת המלאכה והמליצה, ואפשר שאחד משני עוזריו היהודים הכשילהו, שהיה סבור שהוא יודע יוונית.

יותר מפרינקל הצליח בעבודתו שלמה פליסנר. כשהיה בן י"ז נתקנא בוויזל ובבן-זאב ואמר לתרגם שאר הספרים החיצונים ותרגם אחדים מהם מתוך הביבליה הגרמנית. אח"כ ראה שעבודתו זו לא תצליח וגמר בדעתו לעשות כבן-זאב ולתרגם מן הסורי שבפולגלוטה. לתכלית זו למד סורית ואף ערבית קצת ותרגם אותם הספרים שוב מסורית.

ז' אדר תקע"ז פרסם "מודעה גדולה" בעברית וגרמנית על קבלת חתימה על הספרים החיצונים בעברית. אבל חותמים לא היו והענין נשתקע. בשנת תקע"ט הוציא את התוספות למגלת אסתר בתרגום גרמני. ורק בש' תק"כ כשיצא ממקומו לאסוף חתומים על ספר שהיה בדעתו להוציאו ושהיה כולל ענינים שונים העירוהו רוב החתומים על הצורך להוציא אף את הספרים החיצונים, ואז החליט להוציאם בארבעה חלקים. אבל בינתיים שמע שפרינקל הוציא את ספרו "כתובים אחרונים" ורפו ידיו. ורק לאחר שעיין בספרו של פרינקל והכיר שמקום הניח לו להתגדר בו, משום שפרינקל "היה כמחבר ולא כמעתיק", ואף ראה – כך משמע מדבריו – שפר' לא תרגם מכלי ראשון. והוא באותו הזמן כבר הספיק ללמוד אף את היוונית ולתרגם מתוכה שנית אותם הספרים (חוץ מאגרת ירמיה ותפלת חנניה מישאל ועזריה ושירתם) שכבר תרגם פעמים – פעם מגרמנית ופעם מסורית.

אולם אחר כל התאמצותו לא נתקיימה מחשבתו בידו להוציא קובץ הספרים החיצונים בפני עצמם, אלא אחדים מן הקטנים שבהם פרסם בקובץ נוזלים מן לבנון (2) הכולל חידושי תורה ושירים ודרשות. הספרים שהדפיס בקובצו זה הם: ברוך א' וב', אגרת ירמיה, תוספות לס' דניאל, תפלת מנשה ותהלים קנ"א.

(1) בכורי העתים, כרך ה' 1824 (עמ' 12 ואילך). –

(2) ספר נוזלים מן לבנון, חלק ראשון (יותר לא יצא), ברלין 1833. –